

רע"פ 5441/23 - כיאל מוניר נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 5441/23

לפני: כבוד השופט י' אלרון

המבקש: כיאל מוניר

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה ב-עפ"ג 46767-03-23 ו-עפ"ג 60938-03-23 מיום 22.6.2023 שניתן על ידי סג"נ א' אליקים והשופטים ת' נאות-פרי ו-ג' קרזבום; בקשה לעיכוב ביצוע; בקשה למינוי סנגור

המבקש: בעצמו

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (סג"נא' אליקים והשופטים ת' נאות-פרי ו-ג' קרזבום) ב-עפ"ג 46767-03-23 ו-עפ"ג 60938-03-23 מיום 22.6.2023, שבמסגרתו התקבל ערעור המשיבה ונדחה ערעור המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום בעכו (השופט ג' טנוס) ב-ת"פ 921-12-15 מיום 9.2.2023.

2. בתמציתית יתואר, כי על פי עובדות כתב האישום המתוקן בשנית, הכולל תשעה אישומים, בין השנים 2010-2015 המבקש הציג את עצמו במרמה בריבוי מקרים כעורך דין והציע שירותים משפטיים שונים, ביודעו כי אין ביכולתו או בכוונתו לבצעם. בתוך כך, המבקש הציע לקורבנותיו ייצוג משפטי בבית משפט ובלשכת הוצאה לפועל, וקיים פגישות למטרת ייצוג משפטי במשרד שכר ועקב פניות שנעשו אליו. בעקבות מצגי השווא המבקש קיבל לידי סכום כולל של למעלה מ-170 אלף ש"ח.

בגין האמור, הואשם המבקש בריבוי עבירות של קבלת דבר בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 415 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); ובהתחזות, לפי סעיף 97(א) לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961.

3. בית משפט השלום הרשיע את המבקש במיוחס לו בכתב האישום המתוקן בשנית על סמך הודאתו, במסגרת הסדר טיעון אשר לא כלל הסכמה לעניין העונש. בגזר הדין, בית משפט השלום עמד על פגיעת המבקש בערכים המוגנים, בהם זכות הקניין, אפשרות הפרט להתקשר עם נותני שירות מקצועיים ללא מצגי שווא ואמון הציבור בעורכי דין. נקבע כי מידת הפגיעה בערכים היא "גבוהה", בשים לב לכך שהמבקש הציג את עצמו כעורך דין תוך ניצול מצוקתם של קורבנותיו וכשהוא נוטע בהם תקוות שווא מבלי לעשות לאחר מכן דבר, וזאת בשל בצע כסף. כמוכן, הודגש שהמעשים בוצעו בשיטתיות, בעורמה ובתחכום. משכך, ובהתחשב במדיניות הענישה הנוהגת, נקבע כימתחם העונש ההולם בגין מעשיו הוא בין שנה לשנתיים מאסר בפועל, לצד ענישה נלווית.

4. בגדרי המתחם, נשקלו הודאת המבקש אשר חסכה את עדות חלק מעדי התביעה וזמן שיפוטי, היותו נעדר עבר פלילי, מצבו הבריאותי והכלכלי, חלוף הזמן מביצוע העבירות, העובדה שלא ביצע עבירות נוספות ממועד הגשת כתב האישום והשתתפותו בהליך טיפולי. לאור האמור, הוחלט לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם ולגזור על המבקש עונש של 9 חודשי מאסר בפועל לריצוי בעבודות שירות; 7 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור את העבירות שבהן הורשע, למשך 3 שנים; וקנס בסך 10,000 ש"ח. כמו כן, נקבע כי המבקש יפצה את המתלוננים בסכום כולל של 193,000 ש"ח.

5. המבקש והמשיבה הגישו ערעורים מזה ומזה על גזר הדין – ערעור המשיבה התקבל ואילו ערעור המבקש נדחה. בית המשפט המחוזי הדגיש בפסק הדין את חומרת מעשי המבקש, אשר נמשכו תקופה ארוכה ונעשו בשיטתיות ובתחכום. נקבע כי לא הייתה הצדקה בנסיבות העניין לסטות לקולה ממתחם העונש ההולם, וזאת לנוכח העובדה שהמבקש לא השיב למתלוננים את כספיהם, חרף קביעת בית משפט השלום כי אלה ישולמו להם בתוך שנה; ומאחר שהמבקש נמצא רק בתחילת ההליך הטיפולי. כמו כן, נקבע כי ההליכים בעניינו של המבקש התעכבו בעיקר בשל התנהלותו ולכן אין לזקוף לזכותו את חלוף הזמן מביצוע העבירות; וכי אף אם חל שיהוי בהגשת כתב האישום אין בכך להצדיק סטייה ממתחם העונש ההולם. לאור זאת, נקבע כי יש למקם את עונשו של המבקש בתחתית מתחם הענישה. בשים לב לכלל לפיו ערכאת ערעור אינה ממצה את הדין, בית המשפט המחוזי גזר על המבקש עונש של 12 חודשי מאסר בפועל מאחורי סורג ובריאח, חלף מאסר בפועל בדרך של עבודות שירות.

6. מכאן הבקשה שלפניי, המופנית כלפי חומרת העונש, שלצידה בקשת לעיכוב ביצוע עונש המאסר בפועל ובקשה למינוי סנגור. המבקש, שאינו מיוצג במסגרת בקשה זו, טוען כי היה על בית המשפט המחוזי להתחשב בנסיבותיו האישיות, ההליך הטיפולי שהוא עובר, החרטה שהביע על מעשיו, חלוף הזמן מביצוע העבירות, וההשלכות הקשות שהיולמעשיו עליו ועל משפחתו. מלבד זאת, המבקש טוען כי במהלך דיון שהתקיים עובר לגזירת דינו בית המשפט קמא התבטא באופן המלמד כי גיבש את עמדתו עוד בטרם סיום הדיון.

אקדים ואומר כי לא מצאתי לנכון להיעתר לבקשה למינוי סנגור, וזאת בין היתר לנוכח העובדה שהמבקש היה מיוצג בהליכים קמא ועיקר טענותיה המועלות כעתנידונו והוכרעו על ידי הערכאות קמא.

7. דין הבקשה להידחות. רשות ערעור "בגלגול שלישי" תינתן רק במקרים חריגים המעוררים סוגיה משפטית
עמוד 2

עקרונית החורגת מעניינו הפרטי של המבקש, או במקרים בהם עולה חשש לאי-צדק מהותי או עיוות דין (רע"פ 5002/23 גזאוי נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (17.7.2023)). כמו כן, בקשה רשות ערעור על חומרת העונש בתקבל רק במקרים נדירים שבהם יש סטייה מהותית ממדיניות הענישה הנוהגת (רע"פ 5155/23 ריף נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (12.7.2023)). הבקשה שלפניי אינה מעלה סוגיות משפטיות עקרוניות או חשש לעיוות דין.

8. לעבירת קבלת דבר במרמה באמצעות התחזות לעורך דין חומרה יתרה. הפונים לקבלת ייצוג משפטי מפקידים בידי עורך הדין את ענייניהם האישיים ומסמיכים אותו להיות להם כפה לפני החוק. עליהם לתת לשם כך אמון בהכשרתו ולסמוך על טוהר כוונותיו. המתחזה לעורך דין - פוגע קשות באמון זה. קורבנותיו עלולים להיפגע בקידום האינטרסים המשפטיים שלהם, שלא טופלו במועד, ותחושת המרמה עלולה להרתיעם מפנייה לייצוג משפטי בעתיד. אובדן האמון אף עלול לפגוע ביכולתם של עורכי דין למלא את תפקידם כראוי. חומרת העבירות מחייבת אפוא מדיניות ענישה נוקשה אשר יהיה בה להרתיע את מי שמבקש לעשות "רווח כלכלי קל" על חשבון הזקוקים לעזרה.

9. המבקש פעל באופן שיטתי להונאת קורבנותיו. הוא הציג עצמו כעורך דין למרות שלא עבר הסמכה לכך, והציע שירותים משפטיים חרף ידיעתו כי אין ביכולתו לספקם. לעיתים יזם בעצמו את הפניות למי שהיו אותה עת במצוקה; במקרים אחרים נענה לבקשות שהופנו אליו וקיבל לקוחות תוך יצירת מצגי שווא. בדרך זו קיבל לידי עשרות אלפי שקלים במרמה, ואילו "לקוחותיו" נותרו ללא כל מענה. מדובר בזלזול חמור בזולת, במקצוע עריכת הדין ובשלטון החוק, והכל לטובת רווח כספי.

10. בניגוד לנטען, בית המשפט המחוזי שקל בגזירת עונשו של המבקש את נסיבותיו האישיות וכן שיקולים שיקומיים, ואף קבע בגינם את עונשו של המבקש בתחתית מתחם הענישה. בהקשר זה מקובלת עליי הקביעה כי לא קיימים שיקולי שיקום משמעותיים המצדיקים הקלה נוספת בעונש, וודאי שלא סטייה לקולה מהמתחם. זאת ועוד, חומרת מעשיו של המבקש, כמו גם הישנותם, מחייבת ענישה ממשית של מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח. אף מטעם זה אין לחרוג ממתחם הענישה. גם בטענת המבקש כי ניתן ללמוד מאמירה כזו או אחרת של בית המשפט קמא, ככל שנאמרה, על כך שהתקבלה בעניינו החלטה "מראש", לא מצאתי ממש.

11. סיכומו של דבר, בדין החמיר בית המשפט המחוזי בעונשו של המבקש. העונש מבטא כעת כראוי את חומרת מעשיו ואת הפגיעה שהסב למתלוננים ולציבור עורכי הדין. אף בשים לב לנסיבותיו האישיות, לא מצאתי טעם המצדיק התערבות בעונשו, לא כל שכן במסגרת "גלגול שלישי".

12. אשר על כן, הבקשה נדחית. ממילא מתיירת הבקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר בפועל.

ניתנה היום, א' באב התשפ"ג (19.7.2023).

שׁוֹפֵט
